

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ludmily Petrákové a soudců Mgr. Kateřiny Sedlákové a Mgr. Pavla Riedlbaucha ve věci

nezletilých: **A. P.**, narozená dne xxx
M. P., narozená dne xxx
obě bytem xxx xxx, xxx xxx
obě zastoupeny kolizním opatrovníkem Městskou částí Praha 8
sídlem Zenklova 1/35, 180 00 Praha 8

dětí rodičů: **K. P.**, narozená dne xxx
bytem xxx xxx, xxx xxx

P. P., narozený dne xxx
bytem xxx xxx, xxx xxx - xxx
oba zastoupení advokátkou Mgr. Terezou Kubalíkovou
sídlem 28. října 1001/3, 110 00 Praha 1

za účasti

navrhovatelů: **PhDr. D. R.**, narozená dne xxx

Ing. J. R., narozený dne xxx
oba bytem xxx xxx, xxx xxx xxx
oba zastoupení advokátem Mgr. Pavlem Kosařem
sídlem Francouzská 299/98, 101 00 Praha 10

o úpravu styku s prarodičem a osobou společensky blízkou, k odvolání navrhovatelů proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 13. dubna 2022, č. j. 0 Nc 30014/2021 - 203,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl návrh otcovské babičky a jejího manžela na úpravu styku s nezletilými A. a M. (výrok I) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).
2. Takto soud I. stupně rozhodl o návrhu navrhovatelů, jímž se domáhali úpravy styku s nezletilými, jenž by probíhal jedenkrát za měsíc o víkendu (od pátku do neděle), o jarních prázdninách v každém sudém kalendářním roce, o velikonočních prázdninách v každém lichém kalendářním roce a o vánočních prázdninách vždy od 28. 12. do 1. 1. následujícího roku. Soud I. stupně vyšel ze zjištění, která učinil z listinných důkazů, účastnických výpovědí rodičů a navrhovatelů a ze zprávy o pohovoru s nezletilými, provedených orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Svá skutková zjištění velmi podrobně popsal v odůvodnění napadeného rozsudku, na něž odvolací soud pro stručnost odkazuje. V krátkosti lze shrnout, že navrhovatelka je babičkou nezletilých ze strany otce, navrhovatel je její manžel, kterého nezletilé vnímají jako svého dědečka. Oba spolu mají harmonický vztah, navzájem si jsou oporou, a byť jsou již v důchodovém věku, žijí velmi aktivním životem a mají spoustu zájmů. Naopak jejich vztah s rodiči nezletilých je problematický. Rodiče si stěžují, že navrhovatelé nerespektují jejich rodičovskou roli a vměšují se jim do výchovy nezletilých. To, že navrhovatelé se k rodičům, zejména matce stavějí kriticky, bylo zřejmé i z průběhu řízení, a podobně ani rodiče nešetřili výhradami vůči navrhovatelům a jejich jednání. Navrhovatelé matce nezletilých vyčítali např. chladný přístup k dětem, nedostatky v péči o ně, včetně nevhodných stravovacích návyků či její nevhodné chování vůči navrhovatelce, kterou měla „vyhodit z bytu“. Rodiče poukazovali na arogantní chování navrhovatelky, která nedodrжуje vzájemné dohody a nedbá na potřeby a specifické nároky dětí, nadto preferuje starší A. před mladší M., což se projevilo např. i tím, že ji k Vánocům obdarovala menším dárkem. Soud I. stupně zdůraznil, že není jeho úkolem zjišťovat, co je příčinou vzájemných neshod mezi rodiči a navrhovateli, ani kdo je zavinil, nýbrž pozornost v tomto „sporu“ je třeba zaměřit na zjištění, zda nezletilé mají k navrhovatelům citový vztah, který není jen přechodný a zda by nedostatek kontaktu s nimi pro ně znamenal újmu. Z provedeného dokazování vyplynulo, že navrhovatelé se s nezletilými viděli naposledy v létě roku 2021, přičemž tento styk vázl již v období předchozích zhruba dvou let, vyjma krátké doby, kdy se uskutečňoval podle dohody mezi rodiči a navrhovateli, která však přestala být pro oboustranně nepřátelské vztahy dodržována. V rámci pohovoru nezletilé sice sdělily, že by chtěly za navrhovatelkou jezdit, blíže se k tomu ale nevyjádřily a je zjevné, že nedostatkem kontaktu nijak netrpí a po navrhovatelích se jim nestýská. Z účastnických výpovědí rodičů pak bylo zjištěno, že nezletilé o navrhovatelích doma nemluví, nanejvýš vzpomínají na kočíčku z jejich domácnosti. Nezletilá A. pak v rukou psaném prohlášení uvedla, že si nepřeje jezdit tak často k babičce a k dědečkovi a chce trávit čas i podle svého a věnovat se svým zájmům. Jak bylo dále zjištěno, obě nezletilé jsou žákyněmi prvního stupně základní školy, přičemž nezletilá A. trpí vývojovou dysfázií, což v rámci domácí přípravy vyžaduje zvýšenou a trpělivou péči, kterou zajišťuje matka. Nezletilá pravidelně dochází na logopedii a je sledována v pedagogicko-psychologické poradně. Jedná se o křehčí a citlivější dívku, která měla od mala problémy v jídle, neprospívala. Ze strany rodičů však nebyly v péči o ni ani její mladší sestru zjištěny žádné nedostatky.
3. Na zjištěný skutkový stav věci soud I. stupně aplikoval § 927 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), a uzavřel, že nebylo prokázáno, že by mezi navrhovateli a nezletilými byl natolik blízký vztah, že by nedostatek kontaktu mezi nimi byl

nezletilým na újmu. Nezletilý tím nijak netrpí, po navrhovatelích se jim nestýská, nevzpomínají na ně. Pokud by pak pro oboustranné spory dospělých osob měly být nezletilé svědky nevhodného chování, je to dalším důvodem pro to, aby styk nebyl upravován. Rodiče, kteří se rozvádějí (poměry k nezletilým pro dobu před i po rozvodu manželství již byly upraveny rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 19. 1. 2022, č. j. 0 Nc 30014/2021 - 129, jímž byla schválena dohoda rodičů, podle které byly obě nezletilé svěřeny do matčiny péče a byl upraven rozsah otcova styku s nimi), uvedli, že mají zájem na nápravě vztahu s navrhovateli, a pokud se jejich vzájemné vztahy podaří (např. i s přispěním odborné pomoci) urovnat, bude nepochybně kontakt s prarodiči pro nezletilé přínosem, je ale třeba respektovat, že právo vychovávat děti je právem (a také povinností) rodičů samotných.

4. Výrok o náhradě nákladů řízení opřel soud I. stupně o § 23 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. ř. s.“).
5. Proti tomuto rozsudku podali navrhovatelé včasné a přípustné odvolání. Vytýkali soudu I. stupně, že zcela nekriticky převzal tvrzení a stanoviska rodičů (podpořená i kolizním opatrovníkem nezletilých) a že své závěry vystavěl v podstatě jen na výpovědích účastníků řízení, které jsou z podstaty věci protichůdné. Navrhovatelé jsou přesvědčeni, že bylo na místě provést i další jimi navržené důkazy (výsledky svědků, kteří byli přítomni jejich stykům s nezletilými, a rovněž výsledk samotných nezletilých). Upozornili, že přání nezletilých stýkat se s navrhovateli jasně vyplynulo i z jejich pohovoru s opatrovníkem, soud I. stupně jej ale zcela ignoroval. Nepopírali, že mezi nimi i rodiči v minulosti docházelo k neshodám, mnohdy i vinou nedostatečné komunikace, odmítají ale, že by na tom nesli výhradní vinu či že by se nesnažili vzájemné vztahy urovnat. A i když tyto vztahy nejsou ideální, nevykazují žádné patologické znaky, a především se nepromítají do vztahu mezi dětmi a navrhovateli, neboť ti se o svých neshodách s rodiči před dětmi nezmiňují. Popírají rovněž, že by podrývali autoritu rodičů a nepřístojně zasahovali do jejich výchovy. Pokud rodiče požadují, aby styk nebyl v současné době upravován a byl jim poskytnut čas, aby si oni i děti zvykli na novou situaci související s rozvodem manželství rodičů, navrhovatelé namítají, že jim už tolik času nezbyvá a že současné odloučení od nezletilých může mít zcela zásadní negativní dopad na jejich vztah s navrhovateli. Vzhledem k tomu, že v mezidobí bylo manželství rodičů rozvedeno, jsou navrhovatelé srozuměni s tím, že jejich styk bude muset být upraven v užším než původně požadovaném rozsahu. Současně se nedomnívají, že by soudním nastavením styku mohlo docházet k prohlubování krize mezi nimi a rodiči, naopak jsou přesvědčeni, že to kvalitu vzájemných vztahů může zlepšit. Závěrem svého odvolání poukázali na některá procesní pochybení, jichž se dle jejich názoru soud I. stupně dopustil, a to tím, že nerozhodl o návrhu rodičů na úpravu styku s prarodiči ze dne 26. 8. 2021 (zamítnut byl toliko návrh navrhovatelů), dále tím, že toleroval obstrukce ze strany rodičů, resp. jejich právní zástupkyně, nerozhodl o návrhu navrhovatelů na přiznání separátní náhrady nákladů řízení a po skončení jednání dne 21. 2. 2022, kdy navrhovatelé již opustili jednací síň, ještě hovořil s rodiči nezletilých a kolizním opatrovníkem (námitku podjatosti však navrhovatelé nevznášejí). Navrhli, aby odvolací soud napadený rozsudek soudu I. stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, případně aby rozhodl sám tak, že návrhu navrhovatelů na úpravu styku s nezletilými plně vyhoví, případně sám určí jiný rozsah styku, a to včetně styku telefonického v rozsahu 15 až 20 minut jednou až dvakrát za dva týdny.
6. Rodiče se s rozsudkem soudu I. stupně ztotožnili a navrhli, aby byl jako věcně správný potvrzen, neboť rodinné vztahy jsou natolik narušené, že styk s navrhovateli by nezletilým uškodil. Nezletilé nikdy nebyly ze strany navrhovatelů vychovávány, vídaly je jen několikrát do roka o víkendu a někdy týden o prázdninách a jejich pouto k nim není příliš silné. Zdůraznili rovněž, že navrhovatelka má k matce velmi špatný, až nenávislný vztah, a v průběhu řízení ji napadala různými lživými prohlášeními (například, že nezletilé by raději za maminku navrhovatelčinu dceru a nebo že se bojí jezdit domů). Nezletilým je znám současný vztah navrhovatelů a rodičů a za těchto

okolností nechtějí k navrhovatelům jezdit. Aktuálně se musí vyrovnávat se situací nastolenou rozvodem, s tím, že mají dva domovy a že rodiče žijí odděleně, také jsou již větší a mají své zájmy a přátele. Navrhovatelé potřeby nezletilých nerespektují. Závěrem uvedli, že otec má od září domluveny návštěvy psychologa, terapie je individuální a následně by mělo dojít k jeho setkání s navrhovatelkou v přítomnosti psychologa.

7. Rovněž kolizní opatrovník nezletilých se vyslovil pro to, aby napadený rozsudek soudu I. stupně byl potvrzen. Vzhledem k aktuální situaci vyvolané rozvodem rodičů nepovažuje za vhodné styk nezletilých s navrhovatelem upravovat, což neznamená, že by tento měl být i do budoucna zcela přerušen. Dobu, kdy si nezletilé musí navyknout na nové rodinné uspořádání, by měli dospělí využít k urovnání vzájemných vztahů (především otec a navrhovatelka). Styk otce s nezletilými po rozvodu probíhá v každém lichém týdnu od pátku do následujícího úterý, a nabízí se (jelikož jde o syna navrhovatelky), aby se „matka se synem“ pokusili obnovit narušený vztah, z čehož by pak mohly profitovat i obě nezletilé.
8. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 28 z. ř. s., § 212a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o. s. ř.“), a odvolání navrhovatelů jako důvodné neshledal. Vyšel ze zjištění soudu I. stupně, který si opatřil dostatečný skutkový podklad pro své rozhodnutí, a přihlédl i k novým skutečnostem, k nimž došlo po vyhlášení rozsudku soudu I. stupně (§ 213 odst. 4 o. s. ř., 28 odst. 1 z. ř. s.).
9. Při jednání odvolacího soudu z přednesu účastníků shodně vyplynulo, že styk navrhovatelů s nezletilými (ani po rozsudku soudu I. stupně) neprobíhá, naposledy k němu došlo před letními prázdninami v roce 2021. Navrhovatelka vyjádřila přesvědčení, že pobyt u nich by nezletilým, které již dva roky žijí ve stresové situaci vyvolané rozvodem rodičů, prospěl, neboť klidné prostředí domácnosti navrhovatelů by jim přineslo úlevu od problémů, jimž čelí doma. K dotazu odvolacího soudu, zda se navrhovatelé (v souladu s doporučením soudu I. stupně) již pokusili vyhledat odbornou pomoc za účelem narovnání vztahů s rodiči, odpověděla, že nikoliv. Navrhovatelé dále uvedli, že by chtěli matce nezletilých pomoci v současné nelehké situaci a učinit „nabídku na smír“, jeho konkrétní podoba ale nezazněla. Rodiče potvrdili, že jejich manželství již bylo pravomocně rozvedeno, nezletilé bydlí s matkou a otec se s nimi stýká vždy od pátku lichého týdne od 19 hodin do úterý sudého týdne do 8 hodin. Otec dále sdělil, že již začal docházet na terapie, jejichž cílem je náprava jeho styku s matkou nezletilých, a rovněž tak i s navrhovatelkou.
10. Podle § 927 o. z. právo stýkat se s dítětem mají osoby příbuzné s dítětem, ať blízce či vzdáleně, jakož i osoby dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami pro dítě znamenal újmu. Také dítě má právo se stýkat s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.
11. Shora citované ust. § 927 o. z. zakotvuje právo i jiných příbuzných (než toliko rodičů) stýkat se s dítětem, pokud k nim dítě chová citový vztah trvalejšího charakteru a pokud je zřejmé, že by nedostatkem kontaktu s nimi trádalo. Jinými slovy podmínkou pro úpravu styku soudem je, aby tento styk byl v nejlepším zájmu dítěte. Ačkoliv v obecné rovině lze kontakt s prarodiči, díky němuž děti poznávají své kořeny a který má vliv na jejich celkový osobnostní vývoj, považovat za žádoucí a dítěti prospěšný, výjimečně tomu tak být nemusí. V posuzovaném případě, jak konstatoval již soud I. stupně, jsou navrhovatelé osobami, mezi nimiž panuje láskyplný harmonický vztah a kteří i díky svému vzdělání a mnohočetným zájmům mají potenciál působit na nezletilé v mnoha ohledech pozitivně. Na druhou stranu je zde však zřetelná tendence do jisté míry „nahrazovat“ prostředí rodičů, pokud se z jejich pohledu jeví jako problémové, a prosazovat své názory a představy o výchově nezletilých, bez dostatečného respektu k rodičovské roli. Byť příčiny

současného neuspokojivého stavu nelze zřejmě spatřovat výlučně na straně navrhovatelů (ale svým kritickým postojem k navrhovatelům němu přispěli i sami rodiče), jsou napjaté vztahy mezi rodiči a navrhovatelem nepochybně závažným momentem, který nelze podceňovat a který může být úpravě styku na překážku. Co se týče samotného vztahu nezletilých k navrhovatelům, provedené důkazy (zejména projevený názor nezletilých, který byl zjištěn prostřednictvím orgánu sociálněprávní ochrany dětí, což vzhledem k věku nezletilých lze mít za dostačující) svědčí o tom, že tento vztah byl vybudován a navzdory utlumení kontaktu během posledních dvou let není oslaben natolik, aby nezletilé styk s navrhovatelem, jmenovitě babičkou, zcela odmítaly. Stejně tak ale vypovídá i o tom, že nezletilé si jsou vědomy nesouladu a napětí, které mezi rodiči a navrhovatelem panují, a není jim to příjemné (zjevně by uvítaly, pokud by „si to dospělí vyřešili mezi sebou“). V neposlední řadě je třeba vzít zřetel i na to, že nezletilé musejí přivykat nové zátěžové situaci uvnitř své nejužší rodiny, neboť manželství jejich rodičů se nedávno rozpadlo. Při uvážení všech těchto faktorů, jimiž jsou porozvodová situace v rodině a špatné vztahy mezi rodiči a navrhovatelem vyhrocené do té míry, že neskýtají záruku toho, aby nezletilé byly dopadu tohoto přetrvávajícího konfliktu ušetřeny, dospěl odvolací soud k závěru, že úprava styku s navrhovatelem není (v danou chvíli) v nejlepším zájmu nezletilých. Neznamená to, že by tím měla být vytvořena trvalá překážka i do budoucna. Odvolací soud, ve shodě se soudem I. stupně, apeluje jak na rodiče, tak na navrhovatele, aby vyvinuli maximální úsilí k překonání vzájemné nevraživosti a k nápravě vztahů mezi nimi (což se patrně neobejde bez odborné pomoci, kterou zatím vyhledal toliko otec), a v jejím důsledku i ke znovuoobnovení kontaktu navrhovatelů s nezletilými, a to v ideálním případě bez ingerence soudu. Navrhovatelé by měli respektovat rodičovskou odpovědnost v celém jejím širokém rozsahu a rodiče by neměli zapomínat, že svým postojem k navrhovatelům dávají nezletilým příklad, jak se (až se jednou samy octnou v rodičovské roli) mají chovat ony k nim.

12. Lze dodat, že pokud navrhovatelé svým odvoláním brojili i proti procesnímu postupu soudu I. stupně, odvolací soud žádné takové vady, které by mohly mít vliv na věcnou správnost napadeného rozhodnutí (§ 205 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.) neshledal. Jestliže rodiče „navrhovali“ úpravu styku nezletilých s prarodiči, činili tak v rámci návrhu na vydání předběžného opatření (o němž bylo usnesením soudu I. stupně ze dne 2. 9. 2021, č. j. 0 Nc 30014/2021 - 56, rozhodnuto), případně tím zaujímalí své stanovisko k návrhu navrhovatelů, o jejichž právu na soudní úpravu styku (a jejich návrhu) bylo řízení vedeno.
13. Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně § 219 o. s. ř. ve spojení s § 1 odst. 3 o. s. ř. jako věcně správný potvrdil, včetně akcesorického výroku o nákladech řízení. Podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 1 odst. 3 z. ř. s. pak rozhodl i o nákladech odvolacího řízení, a to dle § 23 z. ř. s., když takové okolnosti, které by odůvodňovaly přiznání náhrady nákladů řízení některému z účastníků, v posuzovaném případě neshledal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** dovolání přípustné.

Praha 31. srpna 2022

JUDr. Ludmila Petráková v. r.
předsedkyně senátu